

Véleményem szerint a szakemberek a kopárok és erodált területek felmérésénél, a termőhely feltárásnál, a fásítás és a csemeteszükséglet tervezésénél vagy más feladat elvégzésénél értékes segédeszközként használhatják fel a légi-fényképeket és az ilyen jellegű térképeket.

Д-р Мике Жука: ИЗМЕРЕНИЕ УКЛОНА И ИССЛЕДОВАНИЕ ЭРОЗИИ ПОЧВЫ ПРИ ПОМОЩИ СТЕРЕОТОПА.

Автор с аэрофотоснимков с помощью стереотопа определяет площади, имеющие одинаковый уклон он наносит на карты площади поверхностной эрозии, сеть водосмылов и оголенные участки в лесу. На профиле автор показывает связь рельефа и местоположения с качеством почвы и растительности. Такое использование аэрофотоснимков дает помощь для освоения местопроизрастаний и для планирования мероприятий против эрозии.

Dr. Mike Zs.: GEFÄLLSMESSUNGEN UND BODENEROSIONSPRÜFUNGEN MIT DEM STEREOTOP.

Auf Luftbildaufnahmen wurden die Flächen der einzelnen Gefällkategorien mit Hilfe eines Stereotops bestimmt. Die Erscheinungen der Oberflächenerosion, das Netz der Erosionsrinnen sowie die Ödländereien innerhalb des Waldes wurden kartiert. Der Zusammenhang zwischen der Oberflächen-gestalt und der Hangrichtung einerseits sowie der Bodenqualität und Vegetation andererseits wird an Querrissen dargestellt. Die Luftbilder können zur Standortser-schliessung und zur Planung der Erosionsschutzmassnahmen gut gebraucht werden.

Nyárállományok kitermelési értéke

DR. KULCSÁR VIKTOR

Az erdőgazdálkodás legfontosabb termelő eszköze az élőfaállomány, de jelenleg még nem ismerjük annak pénzben kifejezett értékét. Az kétségtelen, hogy a faállománynak van értéke, hiszen igen tekintélyes mértékű emberi munka fekszik benne. Ma már az sem vitatott kérdés, hogy a faállomány értékének megállapítása, vagy ahogyan közhasználatú szóval mondjuk, értékbecslése, a tervszerű gazdálkodás érdekében feltétlenül szükséges. Vitatott azonban a becslés módszere. Különböző értékbecslési módszereket ismerünk, s azok eltérő eredményekre vezetnek. Olyan módszert kell kiválasztanunk, mely elméletileg is helyes és a gyakorlati erdőgazdálkodást is leginkább elősegíti.

Szocialista gazdasági viszonyok között a faállomány értékét elsősorban valamilyen gazdálkodási cél érdekében kívánjuk felhasználni. E gazdálkodási cél sokféle lehet. Ezek közül a legfontosabbak:

a faállomány minőségi változásának értékben történő figyelése, az erdőgazdálkodás eredményeinek megalapozottabb vizsgálata érdekében,

a fatermesztéssel összefüggő gazdaságossági elemzések végzése (fafajpolitika, a gazdaságos vágásérettségi kor megállapítása, erdőnevelési eljárások kiválasztása stb.),

faállományaink értékének statisztikai számbavétele,

faállományokat ért károk értékének megállapítása.

(A kárérték meghatározása speciális értékbecslési munka, más jellegű követelményeket elégít ki és egészen más elgondolásokat érvényesít, mint az egyéb gazdálkodási célok. Kutatómunkánk erre a területre nem terjed ki.)

A különböző gazdasági célok elérése természetesen különböző pontosságot követel meg. A pontosság fokozatainak megítélésénél az a döntő, hogy mivel a nagyobb pontosságot igénylő munka elvégzése igen nagy befektetéseket igényel, összhangban vannak-e a ráfordítások a kapott értékbecslési eredmény gyakorlati felhasználhatóságával. Maga az állománybecslés is bizonyos hibahatárok között mozog, s ezeket csak növelik az értékbecslési munka egyéb el-

kerülhetetlen pontatlanságai. Az értékbecslési munka pontosságát ugyan lehet fokozni, az általa érintett területet szűkíteni egészen az erdőrészletekig, azonban ez elsősorban az állománybecslési munka elé állít fokozott követelményeket. Megítélésünk szerint — figyelembe véve a kutatói munkának, majd a gyakorlati értékbecslési munkának a lehetőségeit — egy közepes pontosságú összefoglaló táblázat kidolgozása lehet célunk, s ez általában a fatermési táblák pontosságának megfelelő statisztikai felvételeken alapuljon és az egyes erdőgazdaságok, vagy az erdészet, mint népgazdasági ág szintjén elvégzett gazdaságossági elemzéseket és egyéb gazdasági célokat szolgáló értékbecsléseket tartalmazzon. Az értékbecslés módszerének olyannak kell lennie, hogy elsősorban a kitűzött cél elérését tegye lehetővé.

A faállomány értékének megbízható megállapítása a fatermesztés hosszú időszaka miatt nem könnyű. Igen sok, a népgazdaság más területén nem jelentkező speciális probléma megoldását igényli.

Az értékbecslési módszerek vagy a ráfordítások számbavételén, vagy a kitermelési érték számításán alapulnak, vagy felhasználják mindkettőt. Számításaink során mi ezt az utóbbit, azaz a vegyes módszert alkalmaztuk.

Az értékbecslési módszereket részletesen tárgyaltam Az Erdő 1960. májusi számában megjelent „Az erdőállomány értéke megállapításának módszerei szocialista gazdasági viszonyok között” c. tanulmányomban. A jelen tanulmányban csak a kitermelési érték meghatározásában elért eredményeinkkel foglalkozom.

A kitermelési érték számítása három részből áll:

- a) az állomány fatömegének becslése és differenciálása,
- b) az élőfa ára (tőár) kidolgozása,
- c) az előző kettő alapján a faállomány értékének számítása.

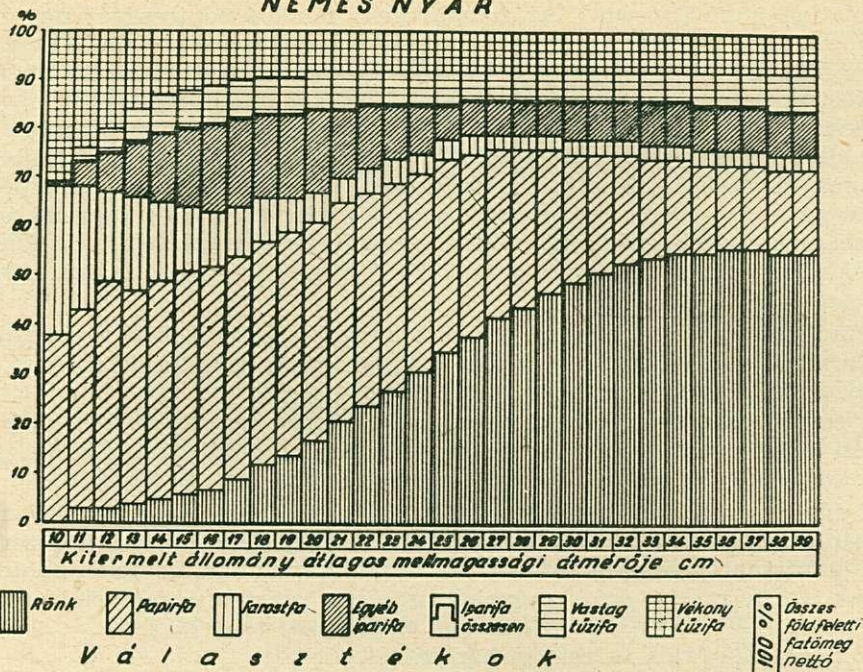
A fatömeg becslése a nem konkrét állományok szintjén végzett vizsgálatoknál helyettesíthető a fatermési táblák által szolgáltatott fatömegadatokkal. E feladathoz tartozik a becsült fatömeg választékösszetételének és azoknak a legfontosabb állományszerkezeti jellemzőknek számszerű megállapítása, amelyek függvényében célszerű a választékmegoszlást megadni.

Az előzők szerint becsült vagy számított és differenciált fatömegadatokat kell a hasonlóan differenciált tőárral szorozni. Ezért is kell az élőfa árát differenciálnunk fajok vagy fajcsoportok szerint és a minőségi — választéki — megoszlásnak megfelelően. Választékokra differenciált árakkal megszorozzuk az illető választékokból kapott fatömeg-mennyiségeket és a választékonként nyert értékeket összeadjuk. A másik számítási mód, melyet munkánk során is alkalmaztunk, az, hogy a választékok tőáraiból kiszámítjuk a választékok kihozatali $0/0$ -aival súlyozott számtani átlagot és ezzel az átlagos árral szorozzuk meg a faállomány nettó fatömegét.

A megközelítő pontosságú értékösszeg megállapításánál igen fontos kérdés az élőfa árszintjének megállapítása. Amíg nem áll módunkban kialakítani meg-alapozottabb élőfa-árrendszert, mely az élőfaárképzés számos olyan tényezőjét is figyelembe veszi, melyeket eddig elhanyagoltunk, a jelenleg alkalmazott árakat a tömellelti készletbevételi elszámoló árakból számítjuk vissza a kitermelési költségek levonásával.

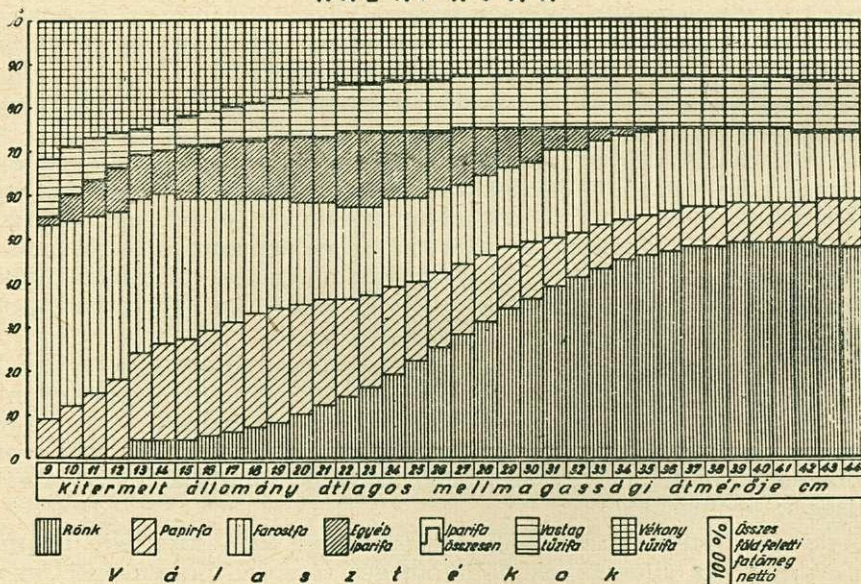
A nyárasok értéktáblázatainak elkészítéséhez igen kiterjedt adatfelvételeket végeztünk. Az állományok élőfatömegét részben törzsenkénti felvétellel, részben próbateres eljárással, részben üzemtervi adatokra támaszkodva állapítottuk meg. Állományfelvételeink nemesnyárasokban 125 erdőrészletre, hazai nyárasokban 64 erdőrészletre terjedtek ki. Munkánk jelenlegi szakaszában az

NEMES NYÁR

1. ábra. Nemesnyár állomány netto fatömegének százalékos megoszlása választékok szerint az állomány átlagos mellmagassági átmérője függvényében

HAZAI NYÁR

2. ábra. Hazai nyárállomány netto fatömegének százalékos megoszlása választékok szerint az állomány átlagos mellmagassági átmérője függvényében

állományfelvételi adatainkat következtetéseink levonásában még csak segédanyagként használtuk fel. Arra törekedtünk ugyanis, hogy értékgrafikonjaink az érvényben levő nyár fatermési táblák termőhelyi osztályaira épüljenek. Értékbecslési eredményeinkhez az 1 ha-ra eső fatömeg-adatokat termőhelyi osztályonkénti megosztásban a Magyar Nyárfatermesztés című könyvben dr. Magyar János által közölt fatermési táblákból vettük át.

A nyárállományokból kitermelhető fatömeg választék szerinti megoszlását részben a fahasználati nyilvántartásokból gyűjtöttük ki, részben pedig szakaszos köbözéssel határoztuk meg. A nemesnyárasokból 366 erdőrészlet, a hazainyárasokból 144 erdőrészlet adatait értékeltük választékmegoszlás szempontjából.

Az állományok választékösszetételét az állomány átlagos mellmagassági átmérőjének függvényében dolgoztuk ki és adtuk meg a nemesnyárra és a hazainyárra. (1. és 2. ábra).

Előfordulhat, hogy az ún. „C” lapok néhány esetben nem adnak elfogadható keresztmetszetet az állomány fatömegének választékok szerinti összetételéről, de ezek a hiányosságok többszáz erdőrészlet adatainak feldolgozása során kiegyenlítődnek és általánosságban helyes képet mutatnak.

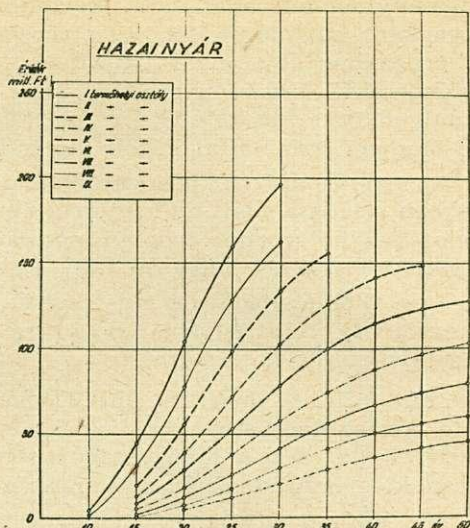
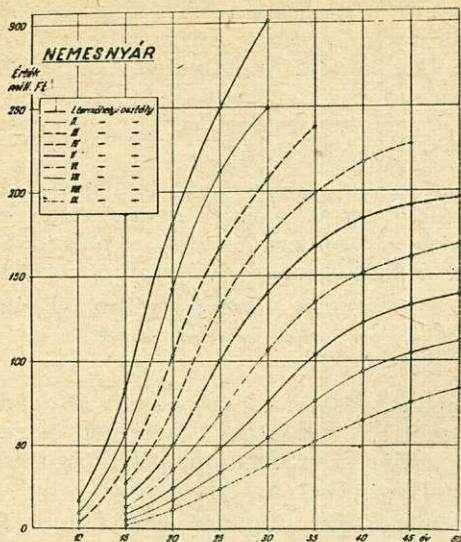
Az állomány átlagos mellmagassági átmérőjének függvényében kidolgozott választékmegoszlási viszonzyszámok felhasználásával számítottuk a már hivatkozott nyár fatermési tábla I—IX. termőhelyi osztályban kimutatott hektáronkénti fatömegek értékét. Számításaink eredményét a 3. és 4. ábra szemlélteti.

Amint az előzőekben már említettem, a nyár kitermelési értékgrafikonjait az állomány átlagos mellmagassági átmérője és a választékösszetétel közötti összefüggésre építettük. Feltételeztük ugyanis, hogy ez az összefüggés lényegében meghatározza azt az értékkihozatalt, amelyet szakszerű választékolással egy bizonyos átlagos mellmagassági átmérőjű állomány kitermelésekor el lehet érni. Ezt igazolják a két tényező korrelációjára vonatkozó számításaink.

Számítási módszerünkben következően grafikonjaink az állományok értékét a jelenlegi használati érték összetétele alapján mutatják be. Amikor a használati értékösszetételben lényeges változás következik be, mely az árváltozást is maga után vonja, természetesen a módszerünkkel számított faállomány-értékek is megváltoznak. Az értékbecslési grafikonok összeállításánál adataink feldolgozását olyan fokozatok szerint végeztük el, hogy ez az átértékelés nem jelent különösebb nehézséget. Feltehető azonban, hogy az ilyen jellegű változás szükségessége nem gyakori.

A jelenleg bemutatásra került értékgrafikonok összeállításánál nem állítottunk olyan követelményt magunk elé, hogy ennek segítségével egy konkrét erdőrészlet faállományának értéke pontosan megállapítható legyen. A magunk elé tűzött cél meghatározta módszerünket és az eredmény pontosságát is. Úgy gondolom, hogy népgazdasági szintű elemzések céljára a grafikonok által nyújtott pontosság elegendő. Ha a nyárakra készített fatermési táblákat fajokra, fajtákra bontjuk — ahogyan ezt dr. Magyar János a Magyar Nyárfatermesztés c. könyvben már jelezte — természetesen értékbecslési grafikonjaink is alkalmasabbak lesznek részletesebb vizsgálatok folytatására.

Ahhoz, hogy az állományalkotó fafajokra készülő értékgrafikonjaink olyanok legyenek, amelyek kielégítő megbízhatósággal képesek érzékelteni az egyes erdőgazdaságok élőfakészletének minőségi összetételében egy-egy üzemtervi időszakban bekövetkező változásokat, tovább kell finomítanunk ezek készítésének módszerét. További munkánk során megkíséreljük majd, hogy az átlagos mell-

Korosztály	Nemes nyár		Hazai nyár	
	Terület 1000 ha	Kitermelési érték mil- lió Ft	Terület 1000 ha	Kitermelési érték mil- lió Ft
11-20	5,8	145	6,1	31
21-30	3,1	310	4,4	88
31-40	0,6	63	2,0	80
41-60	0,1	20	0,5	20

Megjegyzés: A nemesnyárállományok adatai csak az üzemtervezett állományokat foglalják magukba és értékelésük az üzemtervi tényezőzök alapján történt. A hazainyár adatokat a Magyar Nyárfaatermesztés c. könyvből vettük.

magassági átmérőkön belül minőségi vagy értékosztályokat alakítsunk a különböző vastagsági és magassági mértékcsoportok részvételi aránya szerint változó választékösszetétel és egyéb minőségi ismérvek figyelembevételével.

Végezetül a kitermelési értékgrafikonok alapján számítottuk Magyarország 10 évnél idősebb nyárállományainak kitermelési értékét, s a számítás eredményét a táblázat foglalja össze.

Д-р Кулчар Виктор : ЦЕННОСТЬ ВЫРУБАЕМЫХ НАСАЖДЕНИЙ ТОПОЛЯ.

Автор показывает, как распределяется нетто запаса насаждений тополя по сортаментам в процентах в зависимости от среднего диаметра на высоте груди (благородный тополь — Рис. 1., отечественный тополь — Рис. 2.).

Далее автор дает графикон ценности в форинтах, припадающей на 1 га вырубленной древесины в зависимости от возраста и класса бонитета (благородный тополь — Рис. 3., отечественный тополь — Рис. 4.). Графиконы ценности изображены с точностью, соответствующей анализам народно-хозяйственного уровня.

Dr. Kulcsár V.: DER EINSCHLAGSWERT VON PAPPELBESTÄNDEN.

Die prozentuale Verteilung der netto Holzmasse der Pappelbestände nach Holzsorten in der Funktion des mittleren Bruthöhendurchmessers des Bestandes wird für die Zuchtpappeln in Abb. 1, für die heimischen Pappeln in Abb. 2 gezeigt. Dass Einschlagswertdiagramm für 1 ha Pappelbestand zeigt den Wert in 1000 Ft in der Funktion des Alters und der Ertragsklasse (Zuchtpappeln: Abb. 3; heimische Pappeln: Abb. 4). Die Genauigkeit der Wertdiagramme eignet sich für Analysen in volkswirtschaftlicher Ebene.

Akácállományok kitermelési értéke és értéknövedéke

VAS ZOLTÁN

A faállomány-érték és értéknövedék becslésének igen nagy jelentősége van a szocialista erdőgazdálkodás bővített újratermelésének fejlesztésében. Az értékbecslés kidolgozása egy fafajra vonatkozóan is sokrétű. Ebben a rövid dolgozatban az akácállományok értékelése körében végzett vizsgálataimnak csak egy részéről, főleg a gyakorlati munkában hasznosítható vizsgálati eredményekről kívánok tájékoztatást adni.

A beszámolóm jelentős számú próbaterület adataira épült. Az állományfelvétel 158 erdőrészletben összesen 57 594 db törzsre terjedt ki. Az adatok ellenőrzésére 772 erdőrészletből kitermelt 149 484 m³ nettó fatömeg tényszámadatát gyűjtöttem össze és dolgoztam fel. A területek kiválasztásánál figyelembe vettem a termőhelyi osztályt, a kort és a tájjellegét.

Az adathalmaz feldolgozásának eredményei az akácállományok szerkezetében mutatkozó törvényszerűségeket tükrözik. Az adatfeldolgozás fő szempontjának a föld feletti fatömeg iparifára alkalmas részének a kitermelési érték megállapítását szolgáló méretcsoportokra bontását tekintettem. A méretcsoportokra bontott állományokat egyrészt az átlagos mellmagassági átmérőjük, másrészt a termőhelyi osztályuk és ezen belül a koruk szerint csoportosítottam.

A dolgozat terjedelmének szűkre szabott volta miatt a következőkben az állományszerkezet vizsgálata során készített grafikonokból és táblázatokból csak a fahasználat és az erdőművelés körében hasznosítható, általam legfontosabbnak ítélt eredményeket ismertetem.

Az akácállományok fatömegének iparifa méretcsoportokra és tűzifára megoszlását az 1—4. ábrák szemléltetik.

Az 1. és 3. ábra a mag- és sarjeredetű állományok bruttó fatömegének százalékos összetételét mutatja az állomány átlagos mellmagassági átmérője függvényében. Az ipari célra alkalmas fatömeget három méretcsoportra osztottam. A fontosabb választékok vastagsági méreteinek megfelelően az I. méretcsoport — 11 cm-ig, a II. 12—23 cm-ig, a III. 24 cm-től felfelé terjed. A II. és III. méretcsoportot 31 cm-ig 4 cm-es emelkedéssel alcsoportokra osztottam, hogy a kitermelési érték kiszámításakor a felhasználhatóságot minél jobban figyelembe vehessem. Alkalmasak az említett oszlopos diagrammok annak a vizsgálatára is, hogy a népgazdaság részéről jelentkező különféle méretigények kielégítésére általában milyen átlagos mellmagassági átmérőjű állományok a legalkalmasabbak. A grafikon tartalmazza továbbá a tűzifa arányát, valamint a termelési- és kéregapadékat.